

پایان خدا

پژوهشی در آیات الذکر

مؤلف: علی قنبریان

دانش آموخته حوزه علمیه شیخ عبدالحسین تهرانی

www.ketab.ir

سرشناسه	قنبریان، علی، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	یاد خدا: پژوهشی در آیات الذکر/مؤلف علی قنبریان.
مشخصات نشر	تهران: صبا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۴۸ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۶۴۴۸-۴۳-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیر نویس.
موضوع	ذکر -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	ذکر
زده بندی کنگره	BP۱۰۴/ذ۸ق۹ ۱۳۹۳
زده بندی دهی	۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۴۸۷۵۸

نام کتاب: یاد خدا

مؤلف: علی قنبریان

چاپ اول: زمستان ۹۳

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

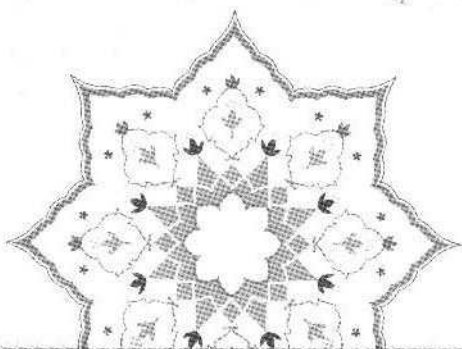
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۴۴۸-۴۳-۸

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

ناشر: انتشارات صبا

خیابان ناصر خسرو - کوچه حاج نایب - پلاک ۱۷

۳۳۱۱۹۹۵۵ - ۳۳۱۱۹۹۲۴

فهرست مطالب

- ۷ مقدمه مؤلف
- ۱۰ کیفیت ذکر
- ۱۱ کمیت ذکر
- ۱۳ زمان و مکان ذکر
- ۱۵ یاد خدا، هدف از نماز
- ۱۷ روش پژوهش
- ۲۱ فصل اول: فواید دنیوی و اخروی یاد خداوند
- ۲۱ اول: حلال شدن گوشت قربانی
- ۲۴ دوم: خدا به یاد انسان متذکر
- ۲۵ سوم: پیروزی بر دشمن
- ۲۵ چهارم: آرامش قلبی و روحی
- ۲۷ پنجم: بصیرت و بینش درونی
- ۲۸ ششم: غفلت زدایی
- ۲۸ هفتم: رمز توبه

هشتم: نشانه خردمندان ۲۹

نهم: ایجاد خوف ۳۲

دهم: همراهی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۳۳

یازدهم: نور الهی ۳۳

دوازدهم: مغفرت و اجر عظیم ۳۴

سیزدهم: تشبّه به فرشتگان ۳۴

چهاردهم: رستگاری ۳۵

فصل دهم: مضرات دنیوی و اخروی غفلت از خداوند ۳۷

اول: همراهی شیطان ۳۷

دوم: سختی در زندگی و کور محسور شدن در قیامت ۳۷

سوم: خوری دنیوی و عذاب اخروی ۳۷

چهارم: نفاق ۳۸

پنجم: هدف شیطان ۳۹

ششم: عدم همراهی پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، پیروی از هوای نفس، اسراف در

کار ۴۰

هفتم: هلاکت و خسران ۴۱

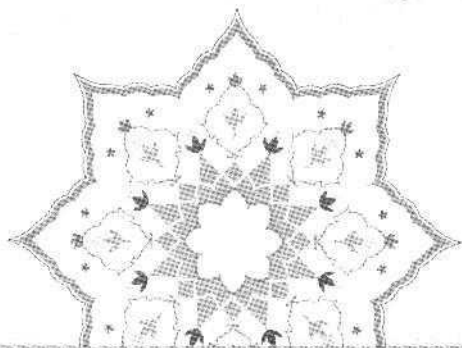
هشتم: گمراهی آشکار ۴۳

نهم: اعراض پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۴۳

دهم: ویژگی کافران ۴۴

تتمه ۴۴

منابع ۴۸

مقدمه مؤلف

از ضروریات هر انسانی ارتباط با مبداء عالم و یاد اوست به ویژه در زندگی کنونی؛ زیرا که اسباب بسیاری سبب دوری از خدا و غفلت از یاد خدا می‌گردد و همچنین عوامل بسیاری آرامش انسان را از بین می‌برند. در قرآن کریم دفعات زیادی واژه‌ی ذکر به کار رفته است. یاد خدا اکسیر اعظم در زندگی انسان هاست. «...وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ...»^(۱) راهکار زرینی که سبب آرامش و جلای روح می‌شود. چه لذت بخش است که به یاد خالق و رب خود باشیم و با او رزق و نیاز کنیم و یا از راه تفکر در اتقان و نظم مخلوقاتش پی به قدرت و علم نامحدودش ببریم. «ذکر و یاد خدا» از مهم ترین عوامل رسیدن به قرب الهی است که انسان را از جهان ماده به عالم معنا و معنویت می‌رساند. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا وَ سَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا»^(۲) «ای کسانی

۱. عنكبوت: ۲۹ / ۴۵. (ترجمه: و ذکر خدا بزرگ تراست)

۲. مائده: ۳۳ / ۴۱-۴۲.

که ایمان آورده‌اید، خدا را فراوان یاد کنید. و هر بامداد و شبانگاه تسبیحش گوئید».

از طرف دیگر فراموشی خدا، همراه با فراموش کردن صفات پاک اوست که هستی مطلق و علم بی پایان و غنای بی انتها از اوست و هر چه غیر اوست، وابسته و نیازمند به ذات پاکش می‌باشد و همین امر سبب می‌شود که انسان خود را مستقل و غنی و بی نیاز شمرد و بر نفس خود اعتماد کند. با این که باید به پروردگارش اعتماد نموده و از او ترسان و به او امیدوار باشد. و این ها همه عامل اصلی فسق و فجور و بلکه این «خود فراموشی» بدین مصداق، خروج از طاعت خداست و لذا می‌گوید: «وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ»^(۱) «از آن کسان مباشید که خدا را فراموش کردند و خدا نیز چنان کرد تا خود را فراموش کنند. ایشان نافرمانند».

آن چه که تجربه راقم سطور می‌باشد آنکه، ذات خداوند نامحدود و نامتناهی است و تفکر در ذات ناممکن است و در یاد خداوند متعال بی مورد؛ بلکه می‌توان به یاد مخلوقات الهی و مصنوعات و نظم و ترتیب و اتقان آن‌ها بود مانند تفکر در منظومه شمسی و از این طریق پی به قدرت و علم نامحدود خداوند متعال برد.

طریق دیگر به یاد آوری معانی آیات قرآن و تفکر در آن‌ها و تکرار و در صورت لزوم تصویر سازی ذهنی است به ویژه تفکر در آیاتی که

خداوند متعال به توصیف خویش می پردازد مانند آیه: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾^(۱)

در فرایند این ارتباط هر مقدار که موانع و بازدارنده های تمرکز ذهن و خلسه ذهنی کمتر و اسباب بیشتر گردد، توفیق بیشتری حاصل می گردد؛ بحث از اسباب و موانع وقت بیشتری را می طلبد و جا دارد که یک رساله ی مستقل به آن اختصاص داده شود و در مورد آن نگاشته گردد. اما به طور اختصار می توان گفت که علمای اخلاق همچون ملا محمد مهدی و ملا احمد نراقی در جامع السعادات و معراج السعادة و عزالی در احیاء علوم الدین و عرفاء در رساله های سیر و سلوکی خود و همچنین در هیپنوتیزم و ریلکسیشن از مباحث مربوط به روانشناسی در کتاب هایی چون «راهنمای تلقینات و استعارات هیپنوتیزمی»، که کتاب درسی انجمن علمی هیپنوتیزم بالینی ایران می باشد؛ راهکارهایی بیان گردیده است.

به عنوان نمونه:

- در دل شب و یا اتاقی تاریک که از ریاء به دور باشد.
- از بین بردن اسباب تشویش ذهنی همچون صدا و نور.
- کشیدن نفس های عمیق و ممتد.
- صاف نگه داشتن ستون فقرات.
- تکرار اذکار (حتی می توان آیه ای از قرآن را در نظر گرفت و با توجه

۱. حدید: ۵۷/۳. (ترجمه: اوست اول و آخر و ظاهر و باطن، و او به هر چیزی داناست)

به معنای آیه آن را تکرار کرد و با توجه به اینکه قرآن کلام خداست، اثرات بسیار شگرفی خواهد داشت و سبب آرامش و آسودگی روح و روان می‌گردد.^(۱)

کیفیت ذکر

معمولاً تصویر ذهنی ما از کلمه ی ذکر، ذکر با لسان و تکلم کردن است که در این جایاد خدا کردن با زبان معنا می‌دهد ولی این گونه نیست بلکه ذکر دو گونه است: ذکر قلبی، ذکر زبانی.^(۲)

پس معنی این کلمه در قرآن نه تنها ذکر لسانی، بلکه ذکر با تمام ابعاد انسانی است. مسلم است که ذکر خدا تنها به یادآوری با زبان نیست، که زبان ترجمان قلب است، هدف این است که با تمام قلب و جان به ذات پاک خدا متوجه باشیم.^(۳)

ذکر تنها به لسان نیست و باید با قلب عجین شود و از جان آدمی نشأت پذیرد، اگرچه ذکر لسانی تاثیر خود را ندارد و با ذکر با زبان می‌توان یاد نعمات خدا کرد، ولی آنچه قرآن بدان سفارش می‌کند، همان ذکر قلبی و با خشوع تنها برای خداست. ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ

۱. چند ماهه گذشته که در نماز جماعت مغرب و عشاء حضرت آیه الله جوادی آملی در پژوهشگاه بین المللی علوم و حیانی اسراء شرکت داشتم فرصت را غنیمت شمرده و از تکرار آیات قرآن و مراقبه بر آن ها و حتی تصور کردن بهشت و دوزخ و... پرسیدم و مورد تأیید ایشان قرار گرفت.

۲. ناصر مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، ج ۱۰، ص ۲۱۵.

۳. همان، ج ۱، ص ۵۱۵.